

Eesti Majandus

Tööstuse, kaubanduse ja rahanduse ajakiri

7. köide Tallinnas, teisipäeval, 13. oktoobril 1925. Nr. 42 (136)

Sisuu:

Toimetuse kommentaar

J. Kallakas: Riiklise kassakorra reformeerimise
katsesest ja selle vajadusest

Sise- ja väljamaa kroonika

Teated ettevõtete tegevusest

Raha- ja kaubaturu ülevaated

Ilmub kord nädalas

Väljaandja: Eesti Majanduspoliitiline Selts, Tallinnas

E e s i D a m k

Osakonnad kõigis maakonnad-linnades.

Arrete seis 30. septembril 1925. a.

A k t i v a :

Kassa a) pangatähed	433,897.200.—	
b) riigikassatähed,	vahetus-	
raha jne.	317,453.794.50	751.350.994.50
Väärtpaberid		102,939.734.—
Kulla arve väljamaal		458,762.732.—
Välisvaluuta		48,483.375.—
Laenuid välisvaluutas		241,946,089.—
Diskonterituid veksiidid		1,735,156,768.—
Konto-korrent arved		2,758,342,891.—
Akkred., garant. ja muud laenuid		488,623,029.50
Mitmesugused nõudmised		829,310,011.50
Väljamaa korrespondendid „Nostro“		437,113,753.—
Korrespondendid välisvaluuta „Loro“		90,367,035.50
Osakonnad		4,400.—
Mitmesugused arved		200,841,745.—
		299,611,240.50
		<u>8,442,857,838.50</u>
Väärtused depoois		2,633,365,673.—
Inkasso dokumendid		271,309,651.50

P a s s i v a :

Põhikapital	250,000,000.—
Tänavarakapital	207,945,760.—
Amortisatsioon kapital	4,327,466.50
Pangatähed	2,250,000,000.—
Riigikassa	2,636,918,003.—
Hoiusummad	1,621,147,749.50
Väljamaa korrespondendid „Nostro“	635,265.50
Korrespondendid välisvaluuta „Loro“	237,347,229.50
Korrespondendid „Loro“	7,384,905.—
Akreeditiivid ja garantiid	446,605,473.50
Osakonnad	219,733,326.—
Mitmesugused arved	560,812,660.—

8,442,857,838.50

Juhatus.

Pank toimetab kõiki pangaoperatsioone kodu- ja väljamaal.

EESTI MAJANDUS

TÖÖSTUSE, KAUBANDUSE JA RAHANDUSE AJAKIRI

Tellimise hind: aastas Emk. 1000.— Väljamaale Emk. 2000.—
pooleaastas „ 500.— „ „ 1000.—

Toimetus: Pikk tän. 40, Tallinnas, tel. 29-39 Talitus: Lai tän. 38, Graafiline Ühing „Kiri“. Telef. 18-66

7. köide. Tallinnas, teisipäeval, 13. oktoobril 1925. Nr. 42 (136)

Sisu: Toimetuse kommentaar. J. Kallakas: Riiklise kassakorra reformeerimise katses ja selle vajadusest. Sise- ja väljamaa kroonika. Teatud ettevõtete tegevusest. Raha- ja kaubafuru ülevaated.

Tallinnas, 12. oktoobril 1925. a.

Rahaministri intervjuu. Teatavasti on rahaministrid paratamatud optimistid ja jäävad vist ka selleks kuni ilmas üldse rahaministri ametit leidub. See on üks nende ametikohustest.

Nii oleme ka oma rahaministritelt aastate jooksul kuulnud optimistlikke intervjuusid ja kõnesid, mõnikord otse sel ajal, kus nende seisukord iseenesest täiesti väljapääsemata oli. Muidugi ei tule sellest järeldada, et rahaministrid alati väljapääsemata seisukorras on, kui nad roosiliste intervjuudega esinevad. See viimane väide on iseäranis maksev rahaministri L. Sepp'a viimase jutuaajamise puhul. 1926. aasta eelarve ei paku midagi iseäranis rõõmustavat, sest et tulud käesoleva aastaga võrreldes kipuvad vähenema ja seda just peaasjalikult kaudsete maksude arvel, mis teatavaks tõenduseks on, et meie rahvamajanduse üldlääbikäik koomale tõmbub. Korraliste tulude üldpuudujääk käesoleva aastaga võrreldes ei ole suur — ainult 100 milj. mk., kuid korraliste kulude summat ei ole veel kuni tänini suudetud eelmise aasta tasapinnani alla suruda, mida aga rahaminister igatahes teha tahab. Niisugusel korral jääks umbes üks miljard mk. korralistest tuludest üle erakorraliste kulude kattteks, kuid need erakorralised kulud ise tõusevad eelmise aastaga võrreldes enam kui miljard mk. võrra, nii et õieti selgesti näha ei ole, kuidas rahaministril korda läheb eelarvet tasakaalu viia.

Erakorraliste kulude arvel on muidugi suur hulk niisuguseid kulusid, mida kärpida võib, kuid nende kärpimine takistab kahtlemata meie majanduslist arenemist, sest erakorraliste kulude alla kuuluvad igasugused riiklised toetused niihästi omavalitsustele kui ka era-ettevõtlikkusele, sest riik on meil teatavasti ainsaks kapitali allikaks ol-

nud, kust seni kõik on ammutanud, kes kapitalipuuduse all kannatavad.

Siiski tuleb rahaministril ja edaspidi ka Riigikogul kõik jõud kokku võtta, et eelarvet tasakaalu viia, sest ilma selleta on kõik rahaministri muud kavatsused, millel niikaua alus ei puudu kuni eelarve tasakaalus seisab, liiva peale ehitatud. Eestkätt muidugi rahareform.

Rahaminister asub rahareformi juurde mitte just soodsal silmapilgul. Teatud aegadel olid meil reformi jaoks palju kindlamad väljavaated kui praegu, kuid sellegipärast ei ole need väljavaated ka täna veel kõige halvemad, sest rahaturul on kahtlemata Eesti mark uuesti selle tasakaalu omandanud, mis iga rahareformi eeltingimine on, olgugi et selle tasakaalu tagatiseks täna vähemad on, kui mõni aasta tagasi.

Kui Eesti Pank umpi poolt maksmapandud põhimõtteid oma edaspidises laenupoliitikas sel kujul jätkab nagu praegu, s.t. laenusid ei suurenda, ning kui riigi eelarve tasakaalus seisab, siis ei ole mingisugust kahtlust, et rahareform meie praegustel oludel läbiviidav on. Rahareformi läbiviimine paneb ka ühtlasi Eesti Panga poliitikale teatud kindlad raamid, nii et edaspidised kõikumised automaatselt kõrvalduvad.

Rahaministri reformi kavatsused, niipalju kui ta nendest teatavaks on teinud, põhjenevad igatahes tervetel alustel ja ei sisalda midagi kättesaamatut ega põhjendamatu. Minister tahab välja minna praegusest margast ning emisjoni koondamisest Eesti Panka, mille varal esialgu üles ehitatakse „kulddeviiside valuuta“. Kulla tegelik liikvele laskmine sünniks hiljem.

Rahvasteliidu eri-komisjoni soovitusi on ainult osaliselt tähele pandud, sest meie oludes peetakse nähtavasti võimatuks Eesti Panka täieliku eraettevõtteks konstrueerida. Surrogaadina kavatakse luua Panga täis-

kogu, mis teatud määran eraldaks vabariigi valitsust otsekohesest Panga valitsemisest.

Kahetseda tuleb, et rahaminister on jätnud oma esialgse mõtte — eraldada Eesti Panga illikviid laenu iseseisva hüpoteegi asutuse kätte. Selguse mõttes oleks see just enne rahareformi teostamisele asumist soovitatav olnud, nagu sellekohast nõu andis ka rahvasteliidu komisjon.

Riiklise kassakorra reformeerimise katses ja selle vajadusest.

J. Kallakas.

Nagu ajakirjandusest juba teada, on 1. oktoobrist s. a. rahaministri ja riigikontrolõri kokkuleppel, viimase algatusel, uus kassakord — rahaministeeriumi, kaubandus-tööstusministeeriumi ja riigikontrolli kohta katseliselt maksuma pandud.

Iga uue asja sünd on seotud mõõdapääsemata teatud sünnitusvaludega ja sellepärast on arusaadavad ka kahtlused, mis mõningates ringkondades uue kassakorra kohta avaldatud.

Katsume siin, võimalust mõõda lühidalt, selgitada uue kassakorra ajalugu, teoreetilisi põhimõtteid, praktilisi omadusi ning maksva kassakorra reformeerimise tarvilikkust. Kassakorrast on ärarippuvad teised riiklise rahandusajajamise alad: arvepidamine, aruandmine ja revisjon. Teiselt poolt on kultuur-riikide uema aja kassakord nende riikide eelarve korra sünnitus. Ühine tasakaalustatud riigi eelarve, kus kõik riigi kulud ja tulud ette nähtud, ühine riigi aruanne, kus eelarve täitmine täpselt pildistatud, parlamendi kontrolli võimalused eelarve täitmise alal j.n.e., on korralikult teostatavad ainult n.n. ühise kassa põhimõtete elluviimisel.

Selle korra põhimõtete tekkimisel ja tarvitusele võtmisel riiklises asjaajamises on oma, üle saja aastane, ajalugu. Juba 1769. a. oli Preisimaal kavatsus kõiki riiklisi rahalisi ressursse koondada ühe ametkonna kätte, kuid esimesena sai ühine kassakorraldus maksuma pandud 1820. a. Prantsusemaal. Sest ajast alates on ühise kassakorraldusele üle läinud teised lääne Euroopa riigid. Sealt võttis teda eeskujuks Vene kassa- ja kontrollikorra reformeerija riigikontrolõr Tatarinoff, kelle kavad maksuma pandi Venemaal 1864. a. alates. Eesti ja

Liivimaal pandi maksuma ühine kassakorraldus 1865. aastal.

Ühise kassakorralduse põhimõtted oleks lühidalt järgmised: 1) riigi rahaliste ressursside koondamine üldkassadesse, 2) koondatud rahalise fondi valitsemine ühe ametkonna — rahaministeeriumi (riigikassa) kätte; 3) kassaasutuste ja korraldajate asutuste funktsioonide täielik eraldamine. Nendele põhimõtetele on eelarve- ja kontrollikorra arenemisega ühise kassakorralduse kaaslaseks saanud — 4) väljamaksude eelkontroll.

1) Riigi rahaliste ressursside koondamine üldkassadesse on võimaldanud otstarbekohasemalt emissioonipoliitikat toimetada, vaba olevaid riigi summasid pankade kaudu rahvamajanduse huvideks kasutada, igal momendil teada riigi kassade seisu, järjekindlamalt revideerida laekahoidjaid, riigi sissetulekute ja väljaminekute kohta üldist aruannet kokku seada jne. 2) Üldkassadesse koondatud rahalise fondi valitsemise andmine rahaministeeriumi kätte on sellele ametkonnale reaalse võimaluse annud riigi majapidamist kokkuhoidmise sihis juhtida ning riigi eelarve täitmise tasakaalu eest hoolitseda. Ühtlasi on sellega saavutatud rahaministri isikus alaline ja kompetentne opponent riigi kulude suurendamise poliitika vastu. 3) Kassaasutuste ja korraldajate asutuste funktsioonide eraldamine, mis selles seisab, et kulusid algatajad ja majanduslisi operatsioone teostajad asutused ei võta ise vastu ega maksa välja raha, vaid korraldavad ainult kindlakstehtud riigile kuuluvate tulude ja kulude alal maksu dokumente, millede alusel raha maksjatelt vastu võetakse ja kreditoridele tasutakse riigi üld- või erikassaasutuste poolt. Sellel on võimaldatud suuremate summade koondamine üldkassadesse, samuti on piiratud riigi summade raiskamist, mis kergema käega toimetatakse nende ametnikkude poolt, kellele laekahoidja amet on ainult kõrvalise tähtsusega kohuseks teiste ülesannete kõrval. Kuna maksukorraldustel, mis tulusid ja kulusid korraldavate asutuste poolt kokku seatakse, on harilikult tähendatud tulu allikas ja kulu otstarve (riigi eelarve §§, punktid jne.), on võimaldatud riiklise arvepidamise tsentraliseerimine ning kiire üksikasjaline riigi sissetulekute ja väljaminekute üle aruande esitamine. 4) Eelpool, iseäranis p. 3. all, kirjeldatud asjaolud on võimaldanud kitsamas või

laiemas ulatuses eelkontrolli teostada riigi arvel väljamaksetavate summade alal, missugune eelkontroll on kas rahaministeeriumi või iseseisva kontrollasutuse ülesandeks (Belgia, Holland, Itaalia jne.) tehtud. Selle eelkontrolli abil on tuntavalt piiratud asutuste ja ametnikkude omavoli riigi eelarves ettenähtud summadest ülekulutamises ja üldse seadusvastaselt algatatud kulude tegemises.

Niisugune on üldjoontes n.n. ühise kassa korraldus, millela on võimata ette kujutada praeguseaja riigi ratsionaalset rahaasjandust. Mõnedele, võib olla, näib see liiga bürokraatlisena ja rahaministri kasuks teiste ministrite võimupiiramisena, kuid alatasa kasvavad riigi eelarved on sundinud paljudes riikides ülevalkirjeldatud korda veel kõvendama. Nii, näituseks, on 1922. a. Prantsusmaal seadus maksuma pandud, mille järele mitte ainult summade väljamaksmine, vaid ka igasuguste kulude algatamine riigiasutuste ja ametnikkude poolt on pandud rahaministri kõva eelkontrolli alla. Samasuguselt on talitatud ka Belgias 1921. a., kus kulude algatamise eelkontroll, peale rahaministri, on tehtud veel iseseisva kontrollasutuse – arvekoja ülesandeks. Põhja Ameerika osariikides, kus senini kontrolli korraldus üldse nõrk oli, mille tõttu seal suur korrupsioon valitses, on peale sõja hakatud ametisse määrama erilise ülesannetega ametnikke, kes majapidamise kontrolli teostaks. Ühtlasi on ühisriikides asutatud komisjonid Euroopa riikide kassa- ja kontrollikorruga tutvunemiseks.

Inglismaal on 1921. a. riigikassa ja revisjoni departemangude muutmise seadusega kontrolli funktsioone laiendatud.

Isegi Nõukogudes, kus Vene keisririigi kassakorraldusest esialgu peaaegu tühi koht jäi, on 1924. a. alates, peale mitmesuguste katsete tegemise, ühise kassa põhimõtetele tagasi pöördud.

Vaadeldes meil senini maksvat kassakorraldust, peab otsekoheselt tähendama, et sellel alal on puudunud plaanikindlus ja paljud ühise kassakorra algnõuetest on tähelepanemata ja teostamata jäänud, millega ka seletatavad laialdased kuritarvitused ametliste summade alal, ülekulutused eelarve krediitidest, mis isegi 1924. a. kohta paljudesse miljonitesse ulatavad, riigi aruannete krooniline hiljaksjäämine, asutuste arvestamise ja aruannete üleliigne keerulsus ning revisjoni raskus.

Meil on endiste renteide funktsioonid üle läinud E. Pangale, kes tasuta on kohus-

tatud riigi summade vastuvõtmist ja väljamaksmist toimetama.

Maksva kassakorra järele avatakse ministeeriumitele krediitid E. Panga osakondades kogusummades. Krediidi arvelt võivad asutused igal ajal summased välja võtta nii palju kui soovivad, kui aga nõudmised eelarve aasta kogusummast üle ei lähe. Selle tõttu on sisse juurdunud kord, et asutused ei korralda enda kulude tasumist riigi kreditoridele E. Panga kaudu, vaid võtavad raha välja enda kassadesse ja rahuldavad kreditore sealt. Selle tagajärjel on mitmed sajad asutuste kassad olemas ja raha, mis peaks suuremas osas riigikassa arvel E. Pangas seisma, on kümnete ja sadandete miljonite ulatuses üksikute asutuste ja ametnikkude käes laiali. Muidugi ei või ükski asutus niisuguse korra juures garanteerida, et raha just eelarves ettenähtud otstarbetele ja ulatuses kulutatakse. Sellest tekkivad meil igaaastased ülekulud eelarvete järele määratud summadest, millede vastu seniste abinõudega võimata võidelda. Ühtlasi ahvatleb kord, kus lahtine raha paljude ametnikkude käes, raha kuritahtliseks kõrvaletõimetamiseks.

Aruandmise suhtes sünnitab kirjeldatud kord suuri takistusi. Riigikassa aruandmine on täitsa ärarippuv üksikute, ka kõige väiksemate asutuste arvepidamise ja aruandmise korralikkusest. Juhtub mõni raamatupidaja haigeks jääma, vahetuma, või lihtsalt enda arvepidamise sassi ajama, või muul põhjusel sellega taha jääma, on riigikassa sunnitud enda aruande kokkuseadmisega ka viivitama. Siin ei aita mingisugused kurjad määrused ega ametnikkude karistused, sest laialdases riigiasutuste võrgus leidub ikkagi ametkondi, kus aruandmiste hiljaksjäämine selle või teise õnnetu juhuse läbi tõesti põhjendatud on. Sellepärast on täitsa loomulik, kui tahetakse korralikku ja kiiret riigikassa aruannet saada, asja nii korraldada, et riigikassal, enne riigi kreditoridele summade tasumist ja summade väljamaksmist E. Panga osakondadest, oleks käepäralt arvestamise dokument, kus väljamaksetava summa otstarve eelarve pärselt tähendatud.

Niisuguste arvestamise dokumentide abil oleks riigikassal võimalus igal ajal, eraldi aga aasta lõpul, kiirelt ja rippumata krediidi käsutajatest asutustest, riigi eelarve täitmise ja riigikassa väärtuste seis üle aru anda. Kõige kiiremini esitab sellekohase aruande Inglise rahaminister – mõne

päeva jooksul pärast eelarve-aasta mõõdu-
mist. Ka Vene keisririigi kohta oli raha-
ministril võimalus esineda aruandega 2–3
kuu jooksul peale aruande-aasta krediitide
sulgumist. Meil on aga krooniliseks muu-
tunud riigikassa aruande hiline kokku-
seadmine. Mõõdunud 1924. a. aruanne
valmies alles neil päevil, see on 9 kuud
peale aruande-aasta lõppu. Nii suur riigi-
kassa aruande hiljaksjäämine on igatahes
lubamata nähtus.

Peaasjalikult korraliku riigi aruandmise
jaluleseadimiseks ongi riigikontroll aastate
jooksul nõudnud maksva kassakorralduse
reformeerimist. Vastav kassakorraldus, mis
1. oktoobrist osa asutuste kohta maksma
pandud, on välja tõõtatud riigikassa ja
riigikontrolli ühisel kokkuleppel ja on eri-
teadlastest koosnevas komisjonis põhjali-
kult läbi harutatud ning heaks kiidetud.
Arusaadav, et mõned ministriumite raa-
matupidajad – komisjoni liikmed ette-
panekule vastu hääletasid, sest uue kassa-
korralduse maksmapanemine piirab teatud
määral asutuste vabadust riigi summade
kulutamises.

Peale seda on kava põhimõte heaks-
kiitmist leidnud Riigikogu majapidamise
aruande komisjoni poolt, kellele tema k.
aasta kevadel esitati riigikontrolõri poolt.

Riigikontrolõri ja rahaministri ette-
panekute alusel on vabariigi valitsus otsus-
tanud kava läbivaatamiseks moodustada
ministritevahelise komisjoni. Viimases ko-
misjonis pole uue kassakorralduse kava
veel harutusel olnud.

Igasuguste arusaamatuste ärahoidmi-
seks ja enne kava maksmapanemist üldise
korraldusena kõigi asutuste kohta, on raha-
minister kokkuleppel riigikontrolõriga ots-
tarbekohaseks pidanud kava katseliselt
maksma panna üksikutes asutustes, mis
võimaldaks kava häid ja nõrku külgi selgi-
tada ning temas tarvilikka parandusi teha.
Viimane korraldus on tunnistuseks, et raha-
minister ja riigikontrolõr on kohaselt ette-
vaalikud reformi teostamisel, mida aina
kiita võib.

Uue kassakorralduse kava, mis üle-
malkirjeldatud n. n. ühise kassakorra põhi-
mõtetele vastavalt kokku seatud, on oma
sisu poolest lühidalt järgmine:

Vabariigi valitsuse poolt määratakse
kindlaks krediitide käsutajad asutused, kelle
ülesandeks on kavas ettenähtud korras
kindlakstehtud kulude arvepidamist toime-
tada ning riigi kreditoride rahuldamiseks
riigikassa peale maksukorraldusi (maksu-

käske) välja kirjutada. Krediitide käsutajate
arv ei ulataks üle 30 ja need oleks kesk-
asutused ja tähtsamad peavalitsused. Allu-
vad asutused enam mingisugust
eelarve kulude arvestamist ei
toimetaks. Samuti ei arvestaks
keskasutused enam peavalitsuste
või alluvate asutuste kulusid.

Üldiselt rahuldatakse riigi kreditor
E. Panga osakondade poolt, kas otsekohe
raha väljamaksmisega või posti kaudu
edasisaatmisega ja Eesti Panga ja teiste
pankade arvetele ülekanemisega.

Kantselei, majapidamise, ametisõitude,
arstiabi ja muude väiksemate kulude tege-
miseks ning asutuste ülalpidamiseks, kes
kaugel asuvad Eesti Panga osakondadest,
antakse avansi välja asutuste juhataja või
mõne teise ametniku nimele. Alaliste avansi
määrade kohta, mis teatud otstarbeks
ametnikkude käsutada võivad olla, lepatakse
kokku vastava krediitide käsutaja, riigikassa
ja riigikontrolli vahel. Avansi saajad on
kohustatud vähemalt üks kord kuus esitama
vastavale krediitide käsutajale kulutatud sum-
made kohta dokumentidega tõendatud
aruandeid ja kulutatud summa suuruses on
krediitide käsutajal õigus avansi uuendamist
riigikassalt nõuda.

Palkade tasumisel toimetatakse sama-
suguselt, kui avansside saamisel.

Maksukäskude planketid, millede abil
korraldatakse väljamaksusid, seisavad koos
kolmest osast: Maksukäsu konts, maksu-
käsk ja maksukäsu talong, kõik kolm
varustatud ühise numeratsiooniga. Kont-
sud, mis juba trükikojas kinnitatud kausta,
võimaldavad igal ajal kontroleerida maksu-
käskude tarvitamise korralikkust ja maksu-
käskude registri pidamata jätmisel täidavad
selle aset. Maksukäsuga esineb krediitide
käsutaja riigikassale nõudmisega tarviliku
krediitide avamiseks E. Panga osakondades
ja ühtlasi on maksukäsk riigikassale riigi
kulude arvestamise dokumendiks.

Talongi annab või saadab posti kaudu
krediitide käsutaja kreditorile või rahasaa-
jale, kes talongi esitamisel E. Panga osa-
konnas võib ise või voliniku kaudu talon-
gil tähendatud summa kätte saada. Juhu-
sel, kui kreditor soovib, et raha üle
kantakse tema jooksvale arvele Eesti Pan-
gas või mõnes teises pangas, või summat
posti kaudu tahab kätte saada, saadetakse
talong ühes maksukäsuga riigikassale.
Pärast summa väljamaksmist või ülekan-
mist saadavad E. Panga osakonnad vasta-

vad talongid krediidi käsutajale tagasi ja maksukäsud riigikassa kaudu riigikontrolli.

Üldise korra järele kirjutatakse maksukäsud iga rahasaaja isiku peale eraldi.

Veneaegne kassakord võimaldas teatud juhtumistel riigi kreditoridele summasid tasuda ühe maksukäsuga, olgugi et väljamaks kuulus mitme eelarve jaotuse alla, kuid isegi suures keisririigis olid haruldased juhused, kus ühele kreditorile tuli välja maksta summasid riigi eelarve mitme jaotuse alal. Kuna aga arvestamises kui ka kulu-dokumentide arhiivi koondamise juures ühel maksukäsul mitme §-i näitamine teatud raskusi sünnitaks, on kavas ette nähtud otsekoheste riigi kreditoride suhtes iga riigi eelarve §-i kohta eri maksukäsu kokkuseadimine.

Vastandina veneaegsele korrale on aga kava järele lubatud asutuste ülalpidamiseks antavate avansside alal välja kirjutada mitme §-i peale ühte maksukäsku, silmaspidades niisuguste avansside rohkust.

Palkade tasumise kord läheb lahku praegu maksvast korrast ainult selles, et on piiratud võimalus palkade arvel E. Panga osakondadest summasid välja võtta rohkemal määral, kui raha tegelikult koosseisus olevatele ametnikkudele palkade tasumiseks vaja läheb.

Määruse kavaga on peale aruandmise ja arvepidamise korraldamise ette nähtud kulude algatamise ja väljamaksude eelkontrolli teostamine rahaministri poolt. See funktsioon, nagu juba eelpool ühise kassakorra põhimõtete kirjeldamisel selgitatud, on Lääne Euroopa riikides ainult aja jook-sul ühise kassakorra kaasakäivaks osaks muutunud. Kuna meil samuti, kui teistes riikides, tuleb rehkendada eelarvete kasvuga ja omavoliliste eelarvest ülekulutamisega või eelarvetes ettenägemata kulude tegemisega, tuleks eelkontrolli sisseadmist, vaatamata asutuste arusaadava vastuseisu peale, tingimata toetada.

Meie kontrolli korralduse aluseks on n. n. koondatud kontrolli teostamine riigikontrolli poolt. Administratiiv kontroll, mis valitsusasutuste enda ametnikkude kaudu korraldatakse, on vähestes asutustes tegutsemas. Samuti ei võimalda praegune riigikassa koosseis väljamaksetavate summade eelkontrolli selle sisulises osas toimetada ja see oleks ka üleliigne, sest pärast poole tuleks kulud nii kui nii revideerida riigikontrolli poolt. Kuid eelkontrolli teostamine ainult maksukäskude järele, ilma juurdelisatud dokumentideta, on võimatu.

Sellepärast on, meie kontrolli korraldusele vastavalt, uue kassakorralduse kavas ette nähtud, enne riigikassa poolt tarviliku krediidi avamist, väljamaksude eelkontrolli teostamine riigikontrollis. Riigikontrolli viisum maksukäskudel kindlustaks riigikassale, et väljamaksmisele kuuluva summa kohta tarvilikud dokumendid riigikontrollile esitatud. Niisuguse eelkontrolli korraldusega saavutaksime revisjoni korra, mis ära hoiab järelkontrolli senise pikaleveniva ja tülika tagasimaksude nõudmisega seotud kirj vahetuse. Koosseisude suurendamisest riigikontrollis eelkontrolli sisseadmisega ei või juttugi olla, sest samad ametnikud, kes praegu kulude järelkontrolli teostavad, vaatavad läbi samad dokumendid eelkontrolli korras. Muidugi jääb osa dokumente revideerimiseks järelkontrolli korras, kuid eelkontrolli korras revideeritud summasid ei revideerita enam teist korda järelkontrolli korras.

Eelkontrolli teostamise ja maksukäskude arvestamise protseduuri teostamiseks on kavas ette nähtud kokku 48 tundi riigikontrolli ja riigikassa peale. See aeg on, võib olla, veidi lühike, iseäranis riigikontrolli jaoks, kuid riigi kreditoridele vastu tulles, tuleb sellel alal esialgu pingutada; pärast poole, kui asi jalule seatud, oleks 48 tundi, riigi suurust arvesse võttes, küllaldane.

Kiire iseloomuga väljamaksude alal on ette nähtud maksukäskude liikumine väljaspool järjekorda.

Kaebtused, nagu tekitaks uue kassakorralduse maksmapanemine suuri rahulolematusi riigi kreditorite keskel, on liialdatud. Muidugi meeldib maksev kord nendele rohkem. Kuid sõjaministeeriumi alal, kus uue korrale ligikaudu vastav kord maksev, ei ole kuulda, et seal sisseostusid sellepärast kallimalt tehtakse, kui ministeeriumite alal, kus maksukäskude eelkontroll puudub. Rahustuseks võib tuua näit.: Schveitsi praktikat, kus maksukäske esitatakse krediidi käsutajate poolt finants-kontrolli ainult üks kord nädalas ja iseäralist tähtsuga nende revideerimiseks ei ole ette nähtud. Sellega on Schveitsi kreditorid igatahes halvemas seisukorras, kui nad meil saaks olema uue kassakorra maksmapanemisega.

Kavas on ette nähtud ka riigiasutustes maksva arvepidamise korra muutmine, asetades kahekordse raamatupidamise süsteemile, registrite pidamist ettekirjutatud vormide järele. Võib nimetada nende registrite pidamist kameraal- või liht-raamatu-

pidamiseks, võib nende registrite pidamise efektiivsust, kahekordse raamatupidamise teorii vaatepunktist, tembeldada „sammuks tagasi“, kuid nimi ei riku asja.

Uue kassakorra järele on riigikulude arvestamise tsentrumiks ette nähtud riigikassa. Andmed, mis seal arvestatakse, on küllaldased riigi aruande kokkuseadmiseks. Maksukäskude registreerimine krediidi käsutajate asutustes on ette nähtud ainult selleks, et krediidi käsutaja teaks, missugused krediidi ülejäägid tema käsutada igal momendil olemas, selleks aga on tarvilik ainult kavas ettenähtud vormide pidamine ja nende järele aeg-ajalt hädatarvilikkude võrdlustabelite kokkuseadmine.

Igatahes võimaldavad need vormid lihtsamalt ja vähemate läbikannetega sama ülesannet täita, kui senise kahekordse raamatupidamise juures tehtav töö.

Riigiasutuste arvepidamise puudustest on kõneldud aastate jooksul nii riigikogus, kui ka ajakirjanduses. Selles asjas juhime lugejaid „Eesti Majandus“ Nr. 34. — 1924. a. avaldatud artikli „Riigiasutuste arvepidamise lihtsustamise võimalustest“ juurde. Samas artiklis on toodud mõned andmed kameraal- ja kahekordse raamatupidamise viiside otstarbekohasuse kohta riiklises asjaajamises; siin tahaks ainult tähendada, et ainult põhimõttelik vaieldus raamatupidamise viiside üle on riiklises asjaajamises vähese praktilise tähtsusega. Riiklises asjaajamises on tingimata tarvilik rahaliste ja varandusliste operatsioonide registreerimine, mis riigi aruandmise ja revisjoni nõuetele vastaks ja et ta võimalikult lihtsam ja igale ühele, vastava instruksiooni läbilugemisega, arusaadav oleks.

Tegelikult on praegusel ajal asi nii välja kujunenud, et pea igas riigis on tarvilusel

nii üks kui teine raamatupidamise viis ühe korraga. Riigi ettevõtetes ja arvestamise keskkohas (riigikassas) prevalleerib kahekordne süsteem, kuna korraldavates asutustes, ministeeriumites ja nendele alluvates asutustes, kus üksikute riigi eelarve osade täitmist toimetatakse, — kameraal-raamatupidamine, või mõni veel lihtsam registreerimise viis.

Mis kasu on näituseks kahekordsest raamatupidamisest asutuses, kus korraldatakse ainult eelarves ettenähtud kulud, mis kõik riigikassast tasutakse, või asutuses, kus korraldatakse tulud, mis riigikassa vastu võtab. Nende asutuste suhtes tulevad kunstiliselt välja mõelda aktiiva ja passiva arvete nimetused, et mingisugust bilansi-taolist tabelit saavutada, ja sunnitakse kahekordselt arvestama loiminguid, millede ühekordne registreerimine rahuldaks kõiki asjast huvitatuid.

Üldiselt tuleb uue kassakorra kava kohta konstateerida, et temaga seatakse meie riikline rahandus-asjaajamine riigi kulude osas plaanikindlale alusele.

Kava katseliselt makspanemine võimaldab hõlpsamini kõrvaldada tema halbu külgi ja loodame, et 1926. a. peale avaneb võimalus uut kassakorda maksuma panna kõigi eelarve alusel töötavate riigiasutuste alal.

Bibliograafia.

Toimetusele saadetud kirjandus.

- „Töö ja Tervis“ nr. nr. 1 ja 2.
- „Eesti Mets“ nr. 9/10.
- „Pharmacia“ nr. 4.
- „Tulev Eesti“ nr. 9.
- „Amettühisusline kuukiri“ nr. 15.
- „Laevandus“ nr. 8-9.
- „Eesti Politseileht“ nr. 41.
- „Maa-Omavalitsus“ nr. 15.

Kroonika.

Eesti.

Väljavõtted ajalehtedest.

Kontsessiooni maks riigi põlevkivitööstusele. Riigi põlevkivitööstus oli seni vabastatud kontsessioonimaksust. Kuna aga nüüd turundused õlikivi peale kasvenud on ja Kohila uus õlivabrik käima on hakanud, otsustas vabariigi valitsus vabastada riigi põlevkivitööstust 1926. a. kontsessioonimaksust põlevkivi eest, mis müügiläheb destilleerimata ja määrata 1926. a. peale õlide ja muude õlivabriku produktide kontsessioonimaksuks 5% müügihinnast.

Eramajanduse eradootsendiks Tartu Ülikooli juurde on Ülikooli nõukogu poolt kinnitatud dr E. Fählmann.

Kaubandus-tööstuskoja valimisteks kandidaatide nimekirjade vastuvõtmise tähtaeg lõppes 3 skp. Esitatud on koja elluviimiseks moodustatud ajutisele komiteele üldse 110 nimekirja. Nendest Tallinnast üks umbes 40 nimekirja.

Tulekahju Abja värnitsavabrikus. 5. skp. läks põlema plahvatuse tagajärjel Abja värnitsavabrik. Maha põlesid vabriku ekstraerimise osakond ühes

kõrvalsaalis oleva fakkude puhastamise virriga, saeveski kontoriruumid ühes saeveskiga, laboratoorium ühes sisseaadega ja elektri jõujaam - kõrvaloleva katlamajaga. Kahju hinnatakse 25 miljoni marga peale, kuhu arvatud masinate, hoonete ja materjalide kahju. Tooresainete kahju on miljon marka. Osa neist kuulus tarvitajate keskühisusele.

Eesti kaubandusdelegatsiooni sõidust Venemaale. 7. skp sai kohaline Eesti-Vene kaubanduskoda Vene Põhja-Lääne kaubanduskolalt kirja, kus viimased headmeelt avaldavad, et Eesti äri- ja tööstusringkonnad oma delegatsiooni Venesse saata tahavad. Sellega loodetakse sõlmida paremaid vahetõid ning elustada vastastikust kaubavahetust.

Kaubaleping Itaaliaga. Välisminister esines valitsuse ees ettepanekuga kaubalepingu sõlmimise asjus Itaaliaga enamsoodustuse alusel.

Piimaühisustele laenu 8.300.000 marka. 5. skp. oli põllutööstusministeeriumis laenude määramine ühispiimatiliistele neist summadest, mis endiste laenude protsentidest ja tagasimakused juba sisse on tulnud. Seni on laenusid tagasi maksetud ja protsenta tasutud kokku 6 miljoni marka (üldine laenusumma umbes 120 milj. mrk.). Nimetatud 6 milj. marka jaotati seitsme ühispiimatiliistuse vahel, kuna peale selle veel kolmele ühisusele otsustati Eesti Pangast 2 300.000 mrk. juurde nõutada. Nii tehti jaotamist kokku 8.300 000 marga suuruses.

Rahaministeeriumi ringkiri erapankadele. Mineval nädalal saatis rahaministeerium erapankadele ringkirjad, milles tähelepanu juhitakse, et aktsiapankade kohustussumma ja omakapitali vahetõid tuleb parandada, pankades võib toimeta ainult põhikirjas ettenähtud operatsioonid, juhatusliikmed on solidaarselt vastutavad kahjude eest, kui seaduse piiridest üle astutud; krediitide kohta tuleb protokollisid pidada. Garantiide juures tahetakse nõuda panga portfelli avaldamist. Ringkiri puudutab veel blanko-veksleid, soolo-veksleid ja tuletab meele, et panga juhatusliikmed ei või samast pangasi laenu saada. Lähemal ajal läkitatavat ringkiri ka ühispankadele.

20 milj. krediiti linaasjanduse edendamiseks. Vabariigi valitsus tunnistas tarvilikuks riiklise laenuandmise ühistegeliste linaasjandustele ja nende keskkoordustele. Selleks otstarbeks lubati üles võtta põllutööstusministeeriumi käesoleva aasta lisaeelarvesse 20 milj. marka.

Mõistate eest tasumaksimise seadus esitatakse riigikogule. Vabariigi valitsus otsustas oma 9. skp. koosolekul esitada riigikogule võõrandatud maade eest endistele omanikkudele tasumaksimise seaduse eelnõu, mille järele tuleks maksta 31.266.890 rubla ehk 625.337.811 marka s. o. arvates üks rubla — 20 marka.

Kitsaropalise väljaostmise küsimus. Peale riigikogu poolt maksmapandud seadust, mille järele Pärnu-Tallinna kitsaropaline raudtee riigile ostetakse, hakati tasumaksimise küsimust kaaluma, mis senini veel lõpulikult lahendamata ei ole. Teedeministeerium on väljaostu summa kontsessiooni lepingu alusel kindlaks määranud järgmiselt: Pärnu-Tallinna kitsaropalise raudtee väljaostu summa — 29.924.689 marka, üle normi tagavaramaterjal — 18.682.107 marka, täiendav veerev koosseis — 37.380.000 marka ja Laiksaare tehharu — 39 622 565 marka. Seega oleks kitsaropalise raudtee väljaostu kogusumma 125.609.362 marka, mida omanikud aga liiga madahtaks peavad. Vabariigi valitsus andis selle küsimuse ministritevahelisele komisjonile seisukoha võtmiseks.

Kaubandusline läbikäimine nõukogude Venemaaga.

Augustikuu jooksul on Eestist raudteed mõõda Narva ja Irboska jaamade kaudu nõukogude Venemaale saadetud:

1. Eksportkaupu.

205 vagunit ajalehe- ja trükipaberit, 6 platvormi masina osadega, 2 vag. segakaupa, 1 vag. viljakaitseluukisid (raudtee oma laadimise materjal) ja 1 vagun majakraami.

Kokku nõukogude Venemaale saadetud 215 vagunit eksportkaupu ja 293 saadetust bagaashkaupu, kaal 103 639 klgr.

2. Transiitkaupu.

Augustikuul transiitkaupu Venemaale saadetud ei ole.

Sama kuu jooksul on nõukogude Venemaalt raudteed mõõda Narva ja Irboska jaamade kaudu Eestisse tulnud:

11 tsisterni naftat, 1 vag. odrakliisid, 3 tsisterni bensiini, 1 vag. segakaupa, 2 vagunit nisukliisid ja 2 vagunit värvi. Kokku nõukogude Venemaalt tulnud 20 vagunit kaupu ja 69 saadetust bagaashkaupu kaal 3.800 klgr.

26-3) septembrini on Eestist raudteed mõõda Narva ja Irboska jaamade kaudu nõukogude Venemaale saadetud:

1. Eksportkaupu.

39 vagunit ajalehe ja trükipaberit, kaal 524,4 tonni; 1 vagun põllutööstust, kaal 619 klgr. ja 3 vagunit viljakaitse luukisid (raudtee oma laadimise materjal).

Kokku nõukogude Venemaale saadetud 39 vagunit kaupu, kaal 524,4 klgr.

2. Transiitkaupu

saadetud ei ole.

Sama aja jooksul on nõukogude Venemaalt raudteed mõõda Narva ja Irboska jaamade kaudu Eestisse tulnud:

31 vagunit rukkid, kaal 496,8 tonni; 4 vagunit kaeru, kaal 32,7 tonni; 2 vagunit 88 elusseaga (a.-s. „Külmetusele“); 5 vag. nisukliisid, kaal 73,1 tonni ja 2 vagunit tatari, kaal 33,5 tonni.

Kokku nõukogude Venemaalt Eestisse tulnud 44 vagunit kaupu ja 11 saadetust bagaashkaupu, kaal 502 klgr.

Kaubandusline läbikäimine Lätimaaga.

Septembrikuul on Eestist raudteed mõõda Valga jaama kaudu Lätimaale saadetud:

28 vagunit segakaupa, 48 vag. Aseri tsementi, 2 vag. pohlamarju, 13 platvormi liipritega, 5 vagunit hobustega, 7 vag. kaitse, 1 vag. klaverisi, 1 vag. konte, 1 vagun elussigadega, 25 platvormi männa ja kuuse plankudega, 1 vagun põlevkivi õli, 1 platvorm autobusi kerega, 1 vagun sinepit, 1 platvorm elektri transformatoriga ja 2 vagunit heeringaid.

Kokku septembrikuu jooksul Eestist Lätimaale saadetud 137 vagunit mitmesugust kaupu.

Sama kuu jooksul on Lätimaalt raudteed mõõda Valga jaama kaudu Eestisse tulnud: 32 vagunit segakaupa, 23 vag. heeringaid, 15 tsisterni petroleumi, 5 vagunit rukkid, 7 vag. suhkrut, 1 vag. paberit, 4 tsisterni bensiini, 4 vagunit viljatuulamise masinaid, 1 vag. automaat petroleumi pumpe, 3 vag. emaillee-

ritud kõõginõusid, 1 vag. afru, 2 vag. tubakat, 1 vag. rauda ja 3 vagunit hobustega.

Kokku septembrikuul Lätimaalt Eestisse tulnud 102 vagunit kaupu.

26—30 septembrini on Eestist raudteed mööda Valga jaama kaudu Lätimaate saadetud:

6 vagunit Aseri tsementi, kaal 98,5 tonni; 15 platvormi kuuse- ja männaplanke, kaal 243,5 tonni; 3 vagunit segakaupa, kaal 7,7 tonni, 2 saadetus mitmesugust pudukaupa, kaal 552 klgr. ja 2 vagunit puuvillaseid kalitse, kaal 7,1 tonni.

Sama aja jooksul on Lätimaalt raudteed mööda Valga jaama kaudu Eestisse tulnud:

2 vagunit heeringaid, kaal 31,5 tonni; 1 tsistern petroleumi, kaal 12,7 tonni; 4 vagunit segakaupa, kaal 11,2 tonni; 2 vag. tubakat, kaal 12,9 tonni; 1 vag. rukkid, kaal 14,7 tonni; 1 saadetus mitmesugust pudukaupa, kaal 211 klgr. ja 1 vagun afru, kaal 1151 klgr.

Ametlikud teated kaubandustööstusministeriumilt.

Eesti.

Väliskaubandus augustikuul 1925. a.

Kaubarühmad.	1000 kilogr.		1000 markades.	
	Sissevedu.	Väljavedu.	Sissevedu.	Väljavedu.
Tera- ja jahv. vill, kartul, loomatoit	5.048	80	109 348	482
Toiduained - karjasaadused . . .	8	914	778	283.334
Kala ja kalakaup .	1.622	40	50.239	5.219
Muud toidu- ja maitseain., piiritus ja joogid .	3.522	34	85.116	1.672
Elusloomad ja linnud	1	2564 tk.	12	36.866
Nahk, nahkaup ja muud loomasaadused . . .	173	67	32.038	14.114
Seemned ja elusained . . .	55	—	1.787	20
Puu- ja puutööstusesaadused .	476	26.311	4.262	185.616
Paber, paberikaup ja trükitöö . . .	946	3.241	23.957	104.888
Puuvill, lina ja muud kiudained	394	165	101.273	22.227
Tekstiiltööstusesaadused	105	347	74.702	152 011
Metallid	1.599	491	30.303	3.774
Metallkaubad	507	9	38.298	264
Põllutöö-masinaid ja riistad . . .	182	16	16.218	1.750
Muud töö- ja jõumasinaid, transportabinõud .	291	32	49.963	3.932
Instrumentid, aparaadid, laskeristad	14	—	9.295	110

Kivid, mullad ja nende saadused	469	4.550	11.510	15.633
Kivisüsi, koks, põlevkivi	9.606	—	24.975	—
Õlid, rasvad, vaimud ja nende saadused	1.872	1	43.686	97
Väetisained	4 483	19	27 237	188
Keemiaained, värvid, apteegikaup	656	354	25.907	25 274
Kunstikaubad, muusikariistad ja muud eelpool nimetatud kaubad	11	—	13.803	750
Kokku	32.037	36.670	774.708	858 221

Riigid:

Belgia	2.149	925	30.867	17.311
Daani	207	313	8.719	39.841
Danzig	3	37	341	18.584
Egiptus	35	—	15.579	—
Hollandi	4.685	3.906	19.417	26.179
Inglise	6.905	20.347	96.884	167.463
Leedu	4	534	310	5.993
Läti	1.036	1.640	30 607	46.940
Norra	287	—	8.873	—
Prantsuse	23	1.032	11.245	9.298
Rootsi	2.992	220	48.451	49.473
Saksa	6.033	1.710	231.124	347.507
Soome	862	2 869	30 107	14.268
Tsheho-Slov.	631	—	21.224	—
Vene	950	2.916	15.939	95.740
Ühisriigid	4.756	209	178.498	18.661
Muud	479	13	26.523	963
	32.037	36 670	774.708	858.221

Väliskaubanduse üldläbikäik augustis oli 1.632,9 milj. marka — väljavedu 858,2 milj., sissevedu 774,7 milj. marka — seega väljaveo ülekaal 83,5 milj.

Käesoleva aasta väliskaubanduse bilanss kahel veerandaastal on tuntavalt paranenud eelmise aastaga võrreldes.

1925. a. jaan. — 1. sept. on kaupu sisse veetud 6 340,6 milj. marga eest, välja veetud 5.990,9 milj. eest — seega passiviteet 349,7 milj. marka. 1924 a. oli sama aja jooksul sissevedu 5.673,7, väljavedu 4.560,8 milj. marka — passiviteet 1.112,9 milj. Nii on käesoleval aastal 8 kuu jooksul väliskaubanduse bilanss paranenud 763,2 milj. võrra. Väliskaubanduse üldläbikäik on eelmisest aastast suurem 2.097,0 milj. (20,5^{0/0}), sissevedu on suurenenud 666,9 milj. (11,7^{0/0}), väljavedu 1.430,1 milj (31,4^{0/0}).

Väljaveos on eriti kasvanud või väljavedu. 1924. a. jooksul veeti võid välja 3.187 tonni, 979 milj. marga eest; käesoleval aastal on juba 8 kuu jooksul välja veetud 4.000 tonni 1.275 milj. eest. Eelmisel aastal 8 vastava kuu jooksul andis või väljavedu 1.808 tonni — 495 milj. väärtuses; seega on üksi või väljaveo arvel väliskaubanduse bilanss 780 milj. võrra paranenud.

Rahvusline lipp.	Sissetulnud laevad.				Väljaläinud laevad.			
	Kokku.		Laaditult.		Kokku.		Laaditult.	
	Arv.	Mahutus net.	Arv.	Mahutus net.	Arv.	Mahutus net.	Arv.	Mahutus net.
Kaugesõit:								
Eesti	32	5.358	15	3.531	33	6.813	17	3.328
Daani	5	2.661	4	2.297	2	3.154	4	2.534
Hollandi	1	1.034	1	1.034	6	1.260	—	—
Inglise	11	9.317	9	6.677	10	7.992	10	7.992
Läti	3	1.791	2	1.040	3	1.725	2	908
Norra	3	1.670	3	1.670	2	1.099	—	—
Prantsuse	2	1.609	2	1.609	1	796	—	—
Rootsi	7	1.919	6	1.704	9	2.777	4	837
Saksa	43	24.817	36	20.793	43	23.287	31	18.961
Soome	44	17.350	30	15.762	44	17.238	44	17.238
Kokku	151	67.526	108	56.117	153	66.141	112	51.798
August 1924.	170	69.861	100	50.422	177	72.393	141	62.859
Rannasõit:								
Eesti	324	12.780	286	11.735	293	11.489	129	6.222
Inglise	—	—	—	—	1	1.512	1	1.512
Läti	—	—	—	—	1	223	—	—
Rootsi	1	635	1	635	—	—	—	—
Saksa	2	588	1	25	3	1.308	3	1.308
Kokku	327	14.003	288	12.395	298	14.532	133	9.042
August 1924.	394	16.268	351	15.262	361	14.581	140	7.848
Kokku kaugesõit ja rannasõit	478	81.529	396	68.512	451	80.673	245	60.840
August 1924.	564	86.129	451	65.684	538	86.974	282	70.707

Läti.

Vene kauba transiit. Vene kauba transiit on juba alanud ja 14. septembril jõudsid pärale 90 vagunit vilja. Arvatakse, et vilja transiit veel suurema ulatuseni kasvama saab. (Latv.)

Ilmatud väljamaa kaupade kogud tolli peal. Viimasel ajal kasvab tugevasti kauba sissevedu väljamaalt. Mõne päeva eest võeti Riia tollivalitsuses vastu 20.000 kohti suhkrut. Jõuab pärale palju manufaktuurkaupa, esimeses jones Saksamaalt (puuvill) ja Inlismaalt. Tolli sissetulekud on kasvanud 6–8 milj. rbl. — 10–11 milj. rublani päevas. Tolli ladud manufaktuur kaupade jaoks on kõik ülearu täidetud, kus umbes 10.000 kohta sisse võetud 600.000 kg. üldkaalus, mille väärtus mitmeid miljarde välja teeb. Tuleb tähendada, et mõned saadetused juba mitu aastat tolli peal seisavad ja tollivalitsusel tuleb neid enampakkumisel ära müüa, sagedasti kahjuga, sest kaubad on vananenud. („Br. Seme“)

Rootsi.

Toetus laevaliinidele. „Svensk Handelstidning“ teatel on Rootsi valitsus tagasi lükanud laevaomanikkude palve toetada Stockholm-Memel-Danzigi laevaliini, kuid on sellevastu aasta lõpuni 10.000 krooni lubanud Stockholm-Riia liinile, tingimisega, et selle aja jooksul vähemalt 10 edasi-tagasisõitu tehakse.

Vene.

Eksporditingimiste kergendamine erakaupmeestele. Väliskaubanduse kolleegiumi liige B. S.

Schumjätski on „Ek. Sh.“ kaastöölisele seletanud, et erakaupmeestel lubatakse mõnesuguseid teisejärgu põllusaaduseid välja vedada ilma litsentsita; peaaegu-likult neid saaduseid mida enne sõda välja veeti, nüüd aga kas sugugi ei eksporteerita, või üsna vähesel määral välja veetakse.

Sarnaste kaupadena võiks nimetada kõigepealt kariulid, mida 1913. a. eksporteeriti 5 miljoni puuda (1912. a. üle 12 milj. pd.) värsket aiavilja eksporteeriti üle 500 tuh. puuda, kuivatatud ajavilja — 120 tuh. puuda, kohupiima ja hapukoort — 130 tuh. puuda, sarvija kapju 125 tuh. puuda. Kõiki neid kaupu võiks ka nüüd eksporteerida, aga riigi kaubandusetegevused on tähtsamate ülesannetega seotud ja ei saa sellele küllalt tähelepanu pöörata. Kuna nende kaupadele turuleidmine keeruline ja nende kaupade väärtus enesest suur ei ole, siis võivat nende kaupade ekspordi edu ainult siis loota, kui väljavedu vormalsete raskustega seotud ei ole. Sellest ongi tingitud nende kaupade eksporteerimise luba ilma vastavate litsentside võtmiseta.

Teated ettevõtete tegevusest.

Ühistegelise keskpanga, Eesti Rahvapanga erakorralisel peakoosolekul, 3. skp. otsustati muudetud põhikirjaga ühenduses olevad küsimused järgmiselt:

- 1) Määrata sisseastemaksuks liikmeks astuvatele ühingutele ja asutustele Mk. 1.000.— (Põhik. § 6)
- 2) Osantikke-liikmeid kohustada tasuma osamaksu 10% avatud krediidist, kuid vähemalt Mk. 10.000.— (Põhik. § 13)

3) Nendele liigetele, kes liikmeks astumisel laenu ei tarvita, lubada tasuda osamaksu? liikmeks astumisel pool, kuid mitte alla Mk. 10.000. — ja teine pool pooleaasta jooksul. (Põhik. § 13)

4) Üldine kohustuste summa, mis keskpang võib oma peale võtta, määrata panga omakapitalidest (osatajavara- ja muud kapitalid) kakskümmend korda suuremaks. (Põhik. § 25)

5) Teadaandvad peakoosolekute üle avaldada „Ühis-tegevuslehes“ ja „Ühistegelistes Uudistes“.

Juhatuse esimeheks valiti hra Aleksander Kask, juhatase liigeteks h-rad Rudolf Paabo ja Madis Käbin.

Nõukogu liigeteks valiti h-rad: J. Sisask, J. Nih-tig, G. Palgi, H. Labi, J. Põdra, J. Timusk, R. Üritam, Ed Selberg, H. Sepp, J. Gutmann, A. Kleitsmann ja K. Täär. Nõukogu liigete asetäitjateks h-rad: O. Köster, J. Pullisaar, J. Pit-sar, J. Hendrikson, Magus ja Ligemaa.

Revisjoni komisjoni valiti h-rad: T. Loik, R. Vene, Fr. Lill, J. Soomann ja R. Kuris.

Otsustati omandada Tallinnas, Mürivahe tänavas, krep. nr. 634 eraldatud kinnisvarade krep. nr. 482 ja 478 vahel olev linna müürialune maatükk, mille suurus on 13,75 ruut-sülda.

O.-ü. „Kaubanduse“ likvideerimiskomisjon tea-tab, et peakoosoleku otsuse põhjal 2. juul. s. a. on nimetatud o.-ü. likvideerimisele määratud ja palub kõiki, kellel o.-ü. vastu nõudmist, kuue kuu jook-sul esineda likvideerimiskomisjoni ees, kelle asukoht Tartus, Suurturg 20.

Põhikapitali suurendused.

Hohustekasvatuse edendamise selts Eestis „Tal-linna Hipodroom“ on otsustanud oma põhikapitali Emk. 5.000.000 pealt Emk. 10.000.000 peale suurenda-da. Uute osatähtede sissemaksu tähtaja ja tingi-mised määrab juhatus kindlaks ning terve põhikapital peab ühe aasta jooksul ära maksetama.

O.-ü. „Seltskondlik Maja“ on otsustanud oma põhikapitali suurendada kuni 30.000.000 margani 150 läëndava osatähe väljaandmise teel, kogusummas Emk. 15.000.000.— Tähendatud osatähed antakse välja esialgselt nimelise hinnaga, s. o. Emk. 100.000, siinjuures tuleb osatähtede omandajal iga osatähe eest peale nimelise hinna maksta veel preemia vastavalt osatähtede tagavarakapitalile; raha osatähtede eest, samuti ka preemiad maksetakse täielikult hiljemal 1 aasta jooksul, arvates 4. juulist 1925. a.

Uued aktsiaseltsid ja osatähted.

O.-ü. „Ehitaja“. Tegevusala: Kõiksugu ehitus-tööde teostamine, ehitusmaterjalide valmistamine ja nendega kauplemine ning igasuguste kinnisvarade omandamine, võõrandamine, kasutamine ja valitse-mine. Asutajad: Rudolf Renning, Nikolai Tovar-kovsky, Aleksandra Renning. Põhikapital: Mk. 3.000.000, mis jagatud 300 osat. & Mk. 10.000.—

(„R. T.“ nr. 154 — 1925. a.)

Hohustekasvatuse edendamise selts Eestis „Tal-linna Hipodroom“. Tegevusala: Sõidu- ja ratsa-hobuste kasvatuse edendamine Eestis. Asutajad: Jaan Venter, Voldemar Lender, Hermann Luis, A. Tiitso ja C. Jürgens. Põhikapital: Mk. 5.000.000, mis jagatud 5.000 osat. & Mk. 1.000.—

(„R. T.“ nr. 155 — 1925. a.)

Tähtsamad vähempakkumised.

Riigi raudteevalitsuse varustusosakond (Tallinnas, Tehnika t. 16-a, tuba 18) — kinnisel — 15. oktoobril

s. a. kell 10 homm. — finavalget umbes 600 pd, ookerit, kuld, umbes 100 pd, ookerit, muld (har.) umbes 300 pd., kriffi, jahvatatud, umbes 1000 pd, ja rauanungit umbes 250 pd.

Riigi raudteevalitsuse varustusosakond — kinnisel — 26. oktoobril s. a. — umbes 1100 pd. raudmutreid ja 1600 tk. torude kontrmutreid.

Kaitseväe varustusvalitsuse tehnikaosakond (Tal-linnas, Pagari t. 1, tuba 6) — kinnisel — 23. oktoobril s. a. — sõiduauto välis- ning sisekumme.

Tähtsamad enampakkumised.

Metsaoksjonid.

1) 26. oktoobril 1925. a. Viljandis, Viljandi valla-majas: a) Adavere metskonnast 18,25 tiinu, 36 üksuses, hinnatud 1016,381 mrk., b) Põltsa-maa metskonnast 91,20 tiinu, 25 üksuses, hinnatud 5.008.143.— mrk.

2) 27. oktoobril 1925. a. Viljandis, Viljandi valla-majas: a) Kabala metskonnast, 9,90 tiinu, 39 üksu-ses, hinnatud 413 671 mrk., b) Oisu metskonnast 10,42 tiinu, 19 üksuses, hinnatud 1.295.190 mrk.

3) 28. oktoobril 1925. a. Viljandis, Viljandi valla-majas: a) Aimla metskonnast 35,81 tiinu, 45 üksu-ses, hinnatud 1.939.170 mrk., b) Tarvasiu metskonnast 8,65 tiinu, 8 üksuses, hinnatud 615.968 marka.

4) 29. oktoobril 1925. a. Viljandis, Viljandi valla-majas: a) Kõpu metskonnast 132,68 tiinu, 56 üksu-ses, hinnatud 6.231.540 mrk.

5) 30. oktoobril 1925. a. Viljandis, Viljandi valla-majas Vastemõisa metskonnast 101,65 tiinu 88 üksuses, hinnatud 5.109.282 mrk.

6) 26. oktoobril 1925. a. Paldes, maakonna valit-suse ruumes Kõru metskonnast 681 puud ja 74,64 tiinu, 29 üksuses, hinnatud 6.593.471 mrk.

7) 27. oktoobril 1925. a. Paldes, maakonna valit-suse ruumes Purdi metskonnast 85,24 tiinu, 59 üksuses, hinnatud 2.812.372 mrk.

8) 28. oktoobril 1925. a. Paldes, maakonna valit-suse ruumes Türi metskonnast 29,03 tiinu, 25 üksu-ses, hinnatud 1.471.895 mrk.

9) 29. oktoobril 1925. a. Paldes, maakonna valit-suse ruumes Hüksi metskonnast 80,89 tiinu, 62 üksuses, hinnatud 1.222.424 mrk.

10) 26. okt. 1925. a. Kuresaare, Kuresaare metskonna metsatüla kantsleis, Kubermangu tän. 23: a) Karjalasma metskonnast 50 üksikut puud ja 8,12 tiinu, 19 üksuses, hinnatud 362 526 mrk., b) Kuresaare metskonnast 200 üksikut puud ja 4,22 tiinu, 15 üksuses, hinnatud 143.805 mrk.

11) 28. oktoobril 1925. a. Kärdlas, Kärdla mets-konna metsatüla kantsleis: a) Kõrgesaare metskonnast 1532 üksikut puud ja 26,91 tiinu, 15 üksuses, hinnatud 633.935 mrk., b) Putkaste metskonnast 24,49 tiinu, 20 üksuses, hinnatud 794.738 mrk., c) Kärdla metskonnast 31,33 tiinu, 25 üksu-ses, hinnatud 1.596.879 mrk.

Ligemaid teateid müügil tulevate metsatükkide kohta annavad kohalised metsatülemad ja Metsade Peavalitsus, Tallinn, Kiriku tän. 4.

Ärikalender.

14. oktoobril.

O.-ü. „Merkator'i“ kreditoride üldine koosolek kell 6 p. l. Tallinna-Haapsalu rahukogu ruumes Jaani t. 7, tuba 4.

16. oktoobril.

A/s. „Renomme“ aktsionäride erakorraline peakoosolek kell 5 p. l. juhatuses ruumes, Volta t. 3.

17. oktoobril.

O/ü. „Terra“ aastapeakoosolek kell 5 p. l. Tallinnas, Jaani t. 6--3.

Nahavabrik „Harry Friedrichs“ aktsionäride erakorraline peakoosolek kell 12 p. juhatuses ruumes, Tallinnas, Aia t. 6

Turu ülevaated.

Teraviljaturg.

„Times'i“ korrespondent kuuleb, et kuigi Venemaal teated rikkaliku lõikuse kohta tulevad, ekspordit siiski rahuldavalt ei edene, kuna ametlised asutused tarvilisel määral vilja kokku osta ei saa. Kohati tuleb seda raskete vihmade arvele panna, enamasti keelduvad aga talupojad vilja pakutud hindadega müüma, selle peale vaatamata, et need mõnel juhul isegi väljamaal maksetud hindadest kõrgemad. Et talupojadelt vilja kätte saada, on mitmeid abinõusid kavandatud; kõigepealt tahetakse küladesse tööstussaaduseid saata, aga sarnaste kaupade puudus teeb selle plaani läbiviimise raskeks. Sisseveetud puuvillariide hind on palju madalam Venes valmistatud riide omast. Valitsus keelas teda aga odavamalt müüma, et mitte Venes tööstusele kahju tuua. Nüüd on aga juhtnõu andud vilja igal tingimisel muretseda, isegi manufaktuurkaupu küladesse kahjuga müües. „Corn Trade News'i“ teatel on Ukrainas viljahinnad viimasel ajal natuke tõusnud. Niiskuse protsent Ukraina viljas on praegu 15,5% normaalse 13% asemel. Kogu Venes, peale Põhja-Ida Vene, sadas augusti lõpul palju vihma. Taliviljade seemendamise edeneb jõudsasti ja kus uus külv juba kasvab, näib ta terve ja tugev olevat.

Lätis on teravili kaunis hea lõikuse annud. Lina ja aiavilja rikkus vihm osalt.

Saksamaal on vilja suuremalt jaolt koristatud, ainult kaerad on kohati veel põllul ja kannatavad raskesti vihma all. Oodatakse rahuldavat kartuli-saaki, kui vihm teda ei riku. Kööni ümbrusest, eriti Reini paremal kaldalt, tulevad kurvad teated; vihm on 50% rukkilõikusest rikkunud, kaera ja heina täiesti hävitanud. Kartulid mädanevad, kaheldakse, kas nende ülesvõtmine ülepea tasub.

(„Corn Trade News“.)

„Swedish Export'i“ teatel on tänavune viljasaak Rootsis haruldaselt hea. Vilja koristati eriti soodsatel ilmatingimistel ja ta on sellepärast kõige paremas korras. Ka heinasaak on hea, loodetakse isegi heinu suuremal arvul Shveitsi eksporteerida. Kartulid ja teised juureviljad ei ole nii head kui teravili.

Rahaturg.

37,3% -line tsirkulatsioonikate. Läänud aasta eeskujul viib stügisene valuuta juurdevool meie suvel kahanenud välisvaluuta tagavaradele endisele kõrgusele ja seda samasuguse hoogsusega, mis väljamaalasi imestama pannud. Oleks rahaminister oma kõnelusega ajakirjandusele ühe päeva viivitanud, oleks võinud ta leida 35,9% -lise peaberraha kate asemel, septembri lõpul, 7-da oktoobri oma, mis 37,3% suur.

Uue instruksiooni järgi kateks kuuluvad välisvarad olid viimasel kuul võrreldes tsirkulatsiooniga järgmised (milj. mk.):

	31. juuli 25. a.	31. aug. 25. a.	30. sept. 25. a.
Tsirkulatsioon	3.235,7	3.327,0	3.470,0
Katte varad	928,4	1.095,3	1.246,7
Katte %	28,7	32,92	35,93

Seega ok suurenemine

	augustis	septembris
Tsirkulatsioon	91,3 milj. mk.	143,0 milj. mk.
Katte varades	167,0	182,0
Katte protsendis	4,2%	3,0%

Võrreldes 1924. aastaga olid augusti ja septembri kuude andmed järgmised (miljon markades):

	31. aug 1924 a.	30. sept. 1924 a.
Tsirkulatsioon	2.973,9	3.109,7
Katte varad	778,0	702,1
Katte protsent	26,6%	22,5%

Liikumine

	augustis	septembris
Tsirkulatsioon	+ 33,0	+ 135,8
Katte varad	+ 213,5	- 75,9
Katte protsent	+ 7,4	- 4,1

Viimaste andmete juures tuleks tähendada, et võrdlemiseks on ka siin kattevarad ja kate protsent tae inst uksiooni järgi toodud ja, teiseks, et neis peegelduv augustikuu varade suurenemine on tingitud riigikassa valuuta juurdeandmisest, aga mitte loomuliku valuutaturu paranemisest, mis veel septembriski raske oli.

Tänavu selle vastu oli seisukord palju soodsam ja pöörde kuuks valuutavarade liikumises oli, nagu alljärgnev tabel tõendab, juba juuli.

	Üldtsirkulatsioon.	Katte varad.	Katte protsent
1925 a. 1924 a.			
1. jaanuar 1925. a.	3.562,7 milj. mk.	1.305,2 milj. mk.	36,63
1. veebruar	3.465,0	1.182,7	34,10
1. märts	3.487,3	1.263,3	36,20
1. aprill	3.554,1	1.308,6	36,82
1. mai	3.466,2	1.160,4	33,47
1. juuni	3.239,0	996,6	30,76
1. juuli	3.204,6	891,6	27,80
1. august	3.236,3	928,4	28,70
1. september	3.327,0	1.095,3	32,92
15	3.326,6	1.162,3	34,94
1. oktoober	3.470,0	1.246,7	35,93
7.	3.460,6	1.291,8	37,32

1924. a. kasvavad valuuta tagavarad (kateks kuuluvad varad) 702 milj. marga pealt 30 septembril 1302,9 milj. marga peale 31 detsembril, seega 600,9 milj. mk. tõstes kate protsendi 22,5 pealt 36,6 peale. Tänavu ulatab valuuta tagavarade suurenemine 30. juunist, kus pöörde moment, 891,6 milj. marga pealt 7 oktoobrini 1291,8 milj. mk., seega 400,2 milj. marka, ehk 75% kogu valuuta juurdevoolust aasta lõpul. Arvesse võttes, et meil lina ja metsa eest veel rohkelt valuutat oodata, kuna kõikide andmete järele, suuremat sissevedu karta pole, võib loota, et meie valuuta tagavarad, mis juba nüüd peaaegu sama suured kui läinud aasta ülimsumma (1291,8 milj. marka 1305,2 milj. marga vastu), suurenevad veel mõne 500 milj. marga võrra, mis meie riigifinantsilist seisukorda

kõige paremini kujutab kindlasti kõnelevad praegu-
sedki andmed õige rahustavalt.

V. P.

Eesti panga äriots. (Million. mark.)	Liikumine			
	30.IX. 1925.	23. IX. 1925.	15.IX. 1925.	23.IX.-30.IX. 1925.
Aktiiva				
Kassa	751,4	740,6	896,3	+10,8
Kuld, hoiumad ja välisvaluuta kassa, millest maha arvatud väliskohustused	796,7	752,0	723,7	+44,7
Sellest korresp. välusv. „Loro“ debet	90,4	90,4	90,4	—
Välisv. vekslid	241,9	239,6	228,1	+2,3
Diskont. vekslid	1.735,2	1.727,1	1.707,6	+8,1
Mitmes. kindl. laenud	3.189,3	3.571,9	3.549,8	-382,6
Sellest akkred. ja gar. laenud	437,8	475,6	487,5	-37,8
Mitmes. nõudm. Passiiva	829,3	480,9	496,0	+348,4
Kapital ja jagavara kapitalid	462,3	462,3	462,3	—
Pangatahed	2.250,0	2.250,0	2.250,0	—
Hoiumad	4.250,7	4.149,2	4.268,0	+101,5
Sellest riigik. hoiumad	2.634,4	2.474,5	2.574,8	+159,9
Akkreditiivid ja garantiid	446,6	489,6	497,6	-43,0

Aruande nädala jooksul on kassasels peaaegu endiseks jäänud ja kõik väljaminekud valuuta osiuks ja laenudeks said kaetud summadest, mis 101,5 milj.

marga peale ulatavad. Kuu lõpul olid kassad 751,4 milj. marka suurend 740,6 milj. mrk. vastu 23-dal.

Valuuta juurdevool ulatab 44,7 milj. marga peale, seega suurem, kui eelmisel nädalal. Vabad valuuta reservid ulatavad septembri lõpul 796,7 milj. marga peale, 645,5 milj. marga vastu augusti lõpul, seega 151,2 milj. marga võrra suuremad.

Välisvaluuta vekslid, mis enesest samuti valuuta reservi kujutab, suurenesid 2,3 milj. marga võrra 241,9 milj. marga peale.

Laenudes võib märgata vähest tõusu diskonteeritud vekslite; — 8,1 milj. marga võrra, kuna kuu lõpul ettevõtetud ümberkirjutuste tõttu kontokorrent laenudes võrreldav arv puudub: 348 milj. marka näib ülekantud mitmesuguste nõudmiste hulka, mis enesest kujutavad laenusid kontokorrent arvelt, mis kohtulik lahendamisel, kahtlased, või mille protsendid õjendamata; samuti kantakse sinna tasumata protsendid. Mitmesugused nõudmised kasvasid 480,9 milj. marga pealt 23. sept. 829,3 milj. marga peale kuu lõpuks, kuna kontokorrent-laenud ühes garantii-laenudega 3.571,9 milj. mrk. pealt 3.189,3 milj. marga peale kahanenud. Sellest langeb garantiilae-nude kahanemise arvele 37,8 milj. marka. Kuu jooksul langesid garantiilae-nud 574,9 milj. marga pealt 437,5 milj. mrk. peale, seega 137,4 milj. marga võrra.

Maksude ajajärgus langes tulumaksu esimese poole tähtpäev 30 septembri peale. Sellega on seletatav ka riigikassa summas 159,9 milj. margaline tõus. Erahoiusummade vähenemine metsaoksjonite eel ja põllusaagi realiseerimiseks, viis üle 50 milj. marga sellest uuesti ringjooksu, nii et hoiumad kasv nädala jooksul 101,5 milj. marka suur. Võrreldes augustikuuga on hoiumad 54,6 milj. mrk. suuremad: 4.250,7 milj. marka 4.196,7 milj. mrk. vastu.

Viimased välisbörsede kursid.

	London			Stockholm			Helsingi			New-York		
	1924 a.	1925. a.		1924 a.	1925. a.		1924 a.	1925. a.		1924 a.	1925. a.	
	8. X	2. X	8. X	8. X	2. X	8. X	9. X	2. X	7. X	8. X	2. X	8. X
Naelsterling	—	—	—	16.76	18.03	18.05	178.25	192.50	192.35	4.47	4.8412	4.8418
Dollar	4.4625	4.84	4.8418	3.7575	3.7265	3.73	39.80	39.70	39.70	—	—	—
Prantsuse frank	85.78	102.80	104.40	19.65	17.50	17.25	207.50	188.50	184	—	—	—
Helveetsia frank	—	—	—	71.95	71.85	71.95	—	—	—	—	—	—
Rootsi kroon	16.755	18.03	18.06	—	—	—	1060.5	106.7	1066.5	—	—	—
Soome mark	177.62	192.10	192.10	9.415	9.380	9.395	—	—	—	Praaga		
Daani kroon	25.52	20.02	20.06	65.70	90.10	90.10	699	964	959	1924 a.		
Hollandi gulden	11.472	12.045	12.05	146.25	149.70	149.85	1554	1598	1598	8. X	1925. a.	
Eesti mark	—	—	—	—	—	—	10.15	10.70	10.70	7.25	9.125	9.125
Kuld per unts,	92/11	84/11,5	84/11,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Üks naelsterling Londoni pankades Mk 1.850
100 Eesti marka Berliini börsel Rmk. 1.138

Läinud nädalal püsis naelsterling tasapinnal, kuhu ta langes eelmise kuu jooksul — 4.84 — lõustes nädala lõpul 4.8412 peale. Paranemise tendents on New Yorgi börsel tuntavam kui Londonis.

Prantsuse frank. langes Ameerika-Prantsuse võla

lääbirääkimiste mittefäetliku õnnestamise puhul langes kursilt 102 franki naelsterlingi ees, 104 peale.

Daani kroon osutab vähest langust 20.02 pealt 20.06 kr. naela eest.

Eesti mark näitab Berliinis erakorraliselt head kurssi — 1,138 Rmk. 100 Eesti marga eest.

Tallinna börs kursisedel

Bensiin, Vene	pd.	590—640
Ameerika		590—640
Piiritus, eksport. (excl. vaat) fob	ltr.	—
Pesuosoda, väljamaa	pd.	220—230
kodumaa		220
Seebikivi 76/77%o, Vene		560—590
72/74%o, Inglise		550—575
Värvid, nigrosiin vees sulav, välj.		9200—10000
tsinkvalge väljamaa		1500—1850
tinavalge		1400—1820
ooker		350—430
Väetisained, salpeeter, Norra		—
Tshiili		420
superfosfaat 17—18%o.		—
18—20%o.		675
Thomasjahu 17—18%o		590—
"		—
"		—
Kaalisool 36%o		670—
40%o		840—
Kainiit 12%o	pd.	—
Väävelhapuammoniak		2750
Lubjalämmastik		1850
Paber, rotatsiooni		440
Tsement, Portland, Port-Kunda		
pütt 10 pd. 10 naela	pütt	830
Tsement, Aseri		770
Kriit, toores	pd.	110—115
pestud		125—135
Asfalt		120
Kivitõrv		240—260
Puutõrv		380—450
Lubi		50
Kips, tikkides		25
jahvatatud		35
krohvimise		45—70
Telliskivid, I. sort, tuhat		—
Tuletatud, origin. kast (5000 toosi)		5900
Tallanahk, Besti nahast		5400—5600
Ameerika nahast I. s.		6000—6600
"		—
"		5400—5800
Puumaterjalid, D/BB		—
propsid; 7x7		—
liiprid		—
Põletispuud, sega 20%okaski, k. sid.		—

Prahid :

Lina	
Tallinn — Stettin	tonn sh. 18/-
" — Ghent	20—21/-
" — Dundee	32/6
" — Belfast	"
Takud	
Puumaterjalid D/B/B/ Standard	
Tallinn — London	sh. 39—41/-
" — E.C.C.P. (Ingl. Ida ja	
Lääne rand)	38—39/-
" — Antwerpen	—
" — Southampton	—
" — Manchester	—
Segakaup	
Tallinn — Stettin	tonn sh. 12—25/-
" — London	—
" — Stockholm,	Rk. 10—20/-
Või	
Tallinn — Stettin	tünn sh. 1/6
Kartulid	
Tallinn —	tonn Rk. —

		5.X.	7.X.	9.X.
1 dollar	O.	372	372	372
	M.	375	375	375
	T.	—	—	—
1 naelsterling	O.	1802	1802	1803
	M.	1817	1817	1818
	T.	—	—	—
100 Saksa riigimarka	O.	8850	8850	8850
	M.	8975	8975	8975
	T.	—	—	—
100 Soome mrk.	O.	937	937	937
	M.	947	947	947
	T.	—	—	—
100 Rootsi kr.	O.	10.000	10.000	10.000
	M.	10.100	10.100	10.100
	T.	—	—	—
100 Daani krooni	O.	8950	8950	9000
	M.	9150	9150	9200
	T.	—	—	—
100 Prantsuse frk.	O.	1710	1700	1715
	M.	1760	1750	1765
	T.	—	—	—
100 Holl. gulden.	O.	14.975	14.975	14.975
	M.	15.200	15.200	15.200
	T.	—	—	—
100 Laffi	O.	7150	7150	7150
	M.	7250	7250	7250
	T.	—	—	—
100 Czechosl. kr.	O.	1110	1110	1110
	M.	1135	1135	1135
	T.	—	—	—
1 Eesti kroon	O.	—	—	—
	M.	—	—	—
	T.	100	100	100
100 Itaalia liiri	O.	1495	1495	1495
	M.	1535	1535	1535
	T.	—	—	—
100 Norra krooni	O.	7425	7350	7500
	M.	7625	7550	7700
	T.	—	—	—
100 Belgia franki	O.	1660	1685	1685
	M.	1700	1725	1725
	T.	—	—	—
100 Helveetsia fr.	O.	7200	7200	7200
	M.	7300	7300	7300
	T.	—	—	—
1 Tschervoneis	O.	1900	1900	1900
	M.	1935	1935	1935
	T.	—	—	—
1 Austria shilling	O.	52,50	52,50	52,50
	M.	54,00	54,00	54,00
	T.	—	—	—
1000 Ungari kr.	O.	5,05	5,05	5,05
	M.	5,30	5,30	5,30
	T.	—	—	—